

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry

Strategia vuosille 2016–2018

Yleistä

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n alaisuudessa toimiva Kulttuuria kaikille -palvelu tukee kulttuurikenttää saavutettavuuden ja moninaisuuden kysymyksissä. Palvelu osallistuu sekä kansainvälisen että kotimaisen tiedon ja tutkimuksen kartuttamiseen, verkostojen rakentamiseen, strategioiden laatimiseen sekä työvälineiden, ohjemateriaalien ja koulutusten tuottamiseen ja tarjoamiseen. Kulttuuria kaikille -palvelu osallistuu kulttuuripoliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon kulttuurin saavutettavuuden ja moninaisuuden asiantuntijana.

Palvelun toiminta ja rahoituspohja on vuosi vuodelta laajentunut. Kulttuuria kaikille -palvelu perustettiin vuonna 2003 hankkeena, jonka tavoitteena oli tukea museoalaa saavutettavuuskysymyksissä. Museoalan yhdenhengen saavutettavuuspalvelusta, Kulttuuria kaikille -palvelu on kasvanut valtakunnalliseksi toimijaksi jonka tehtävänä on edistää saavutettavuuden toteuttamista ja moninaisuuden huomioimista koko taide- ja kulttuurikentällä valtakunnallisesti.

Vuonna 2015 Kulttuuria kaikille -palvelun henkilökunta koostui kuudesta henkilöstä, joista viisi työskenteli vakituisessa työsuhteessa ja yksi hanketyöntekijänä määräaikaisessa työsuhteessa. Myös yhdistyksen jäsenpohja on laajentunut perustamisen jälkeen seitsemästä jäsenjärjestöstä viiteentoista.

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n strategia vuosille 2016–2018 luo puitteet yhdistyksen ylläpitämälle Kulttuuria kaikille -palvelun toiminnalle. Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n hallitus seuraa strategian toteutumista.

Valtakunnallisen ulottuvuuden vahvistaminen

Kulttuuria kaikille -palvelun tehtävänä on tukea koko Suomen kulttuurikenttää. Palvelu toteuttaa tehtävänsä laajan yhteistyöverkostonsa, jäsenjärjestöjensä sekä erilaisten hankkeidensa kautta. Palvelun tuottama maksuton ohjemateriaali on tarjolla valtakunnallisesti palvelun verkkosivuilla, ja lisäksi palvelu hyödyntää erilaisia viestinnällisiä keinoja tavoittaakseen toimijoita mahdollisimman laajasti ympäri Suomea.

Vuosina 2016–2018 palvelu pyrkii vahvistamaan yhteistyötä yhdistyksen jäsenjärjestöjen kanssa valtakunnallisen ulottuvuuden parantamiseksi sekä ulkopuolisen rahoituksen turvin jatkamaan koulutuksien ja työpajojen järjestämistä eri kunnissa ympäri Suomea. Tavoitteena on laajentaa tietoisuutta palvelun tarjonnasta ja toiminnasta sekä löytää uusia yhteistyötahoja. Myös vuosina 2016–2017 toteutettava Kulttuuripassin jatkohanke tarjoaa palvelulle mahdollisuuksia valtakunnallisen ulottuvuuden vahvistamiseen.

Painopisteet vuosille 2016–2018

Verkkosivujen kehittäminen

Kulttuuria kaikille -palvelun viestinnän tavoitteena on tavoittaa kulttuuritoimijoita valtakunnallisesti mahdollisimman esteettömien ja helppokäyttöisten viestintäkanavien kautta. Verkkosivut

www.kulttuuriakaikille.fi ovat keskeinen väline palvelun viestinnässä sekä saavutettavuus- ja moninaisuus-tiedon levittämisessä. Verkkosivujen rakennetta ja sisältöä kehitetään 2016–2018, ja myös sivuston teknisiä ratkaisuja uudistetaan ja kehitetään esteettömämpään suuntaan. Lisäksi strategiakaudella panostetaan viestinnän valtakunnallisuuden ja vahvistamiseen.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Parannetaan sivuston skaalautuvuutta mobiililaitteille.
- Kehitetään verkkosivun rakennetta.
- Panostetaan viestinnän valtakunnallisen ulottuvuuden parantamiseen vahvistamalla yhteistyötä jäsenjärjestöjen kanssa.

Suomi 2017

Itsenäinen Suomi täyttää 100 vuotta vuonna 2017 ja juhluvuoden teema on ”yhdessä”. Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry osallistuu Suomi 100 -juhlavuoden valmisteluihin ja viettoon tukemalla Valtioneuvoston kansliassa toimivaa Suomi 100 -hanketta juhluvuoden valmisteluissa ja saavutettavuuden ja moninaisuuden huomioimisessa sekä toteuttamalla oman hankkeen ja yhdistyksen jäsenjärjestöihin kohdistuvan viestintäkampanjan.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Toteutetaan yhteistyössä Seta ry:n kanssa viestintähanke *Suomi 100 – Sateenkaaren väreissä*. Hankkeen kautta ja avulla kulttuuri- ja taidetoimijat voivat tuoda HLBTI-näkökulmia esiin omissa juhluvuoden ohjelmistoissaan.
- Toteutetaan viestintäkampanja yhdistyksen jäsenjärjestöille. Kampanjan tavoitteena on sitouttaa jäsenjärjestöjä saavutettavuuden ja moninaisuuden näkökulmiin Suomi 100 -ohjelmistossaan.
- Tuetaan Suomi 100 -säätöä saavutettavuuden ja moninaisuuden huomioimisessa mm. tarjoamalla työkaluja, joita säätö voi markkinoida mukanaoleville hankkeille. Lisäksi tarjotaan asiantuntemusta saavutettavaan viestintään sekä muihin saavutettavuus- ja moninaisuuskysymyksiin liittyen.

Kulttuuripalveluiden taloudellinen ja sosiaalinen saavutettavuus

Kulttuuria kaikille -palvelu työskentelee strategiakaudella 2016–2018 kulttuuripalveluiden taloudellisen ja sosiaalisen saavutettavuuden edistämiseksi. Palvelu koordinoi Kulttuuripassin jatkohanketta, jonka tavoitteena on käynnistää Suomeen pysyvä valtakunnallinen malli, ns. *Kaikukortti*, jonka avulla taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevat henkilöt voivat käyttää kulttuuripalveluja maksutta.

Kulttuuripassin jatkohankkeessa keskitytään taloudellisten kysymysten lisäksi myös osallistumisen sosiaalisten esteiden madaltamiseen. Hankkeen tavoite on lisätä yhteistyötä kulttuurikentän ja sosiaali- ja terveyssektorin välille. Vuonna 2016–2017 jatkohankkeessa kehitetään vuosina 2014–2015 luotua ja Espoon alueella pilotoitua Kaikukortti-alennuskorttia, kokeillaan korttia maakunnallisesti Kainuun alueella sekä valmistellaan mallin laajentamista muihin kuntiin ja maakuntiin. Hankkeelle haetaan jatkorahoitusta vuosille 2018–2019.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Kaikukortti-mallia juurrutetaan Espoon kuntaan sekä kokeillaan ja juurrutetaan Kainuun maakuntaan.

- Kaikukortti-toimintaa arvioidaan ja Kaikukortti-mallia kehitetään valtakunnallisesti toimivaksi.
- Kehitetään erilaisia osallisuuteen liittyviä menetelmiä sosiaalisten esteiden madaltamiseen ja koulutetaan mukanaolevia toimijoita niiden käyttöön.

Saavutettavuus ja uudet teknologiat

Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa digitalisaatio on tärkeässä asemassa ja osana hallituksen kärkihankkeita (2016–2018). Digitalisaatio, luovat teknologiat sekä verkon tarjoamat uudet mahdollisuudet ovat mullistaneet taide- ja kulttuurikenttää. Nopeasti kehittyvä teknologia avaa ja mahdollistaa kulttuuri- ja taidekokemuksia uusilla tavoilla suurelle osalle väestöä. Teknologista kehitystä ja digitaalisia palveluita on tarkasteltava aktiivisesti myös esteettömyysnäkökulmista.

Kulttuuria kaikille -palvelun tavoite vuosille 2016–2018 on kehittää palvelun osaamista uusien teknologioiden mahdollisuuksiin liittyen, tarjota taide- ja kulttuurikentälle esimerkkejä hyvistä käytäntöistä ja sovelluksista sekä tuottaa työkaluja, joiden kautta kulttuuritoimijat voivat vahvistaa omaa hankintaosaamistaan digitaalisten palveluiden esteettömyyteen ja käytettävyyteen liittyen.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Järjestetään vuonna 2016 Kulttuurin yhdenvertaisuus -foorumi: Saavutettavuus 3.0, jonka tavoitteena on koota yhteen eri alojen asiantuntijoita ja jakaa tietoa uusien teknologioiden ja digitaalisten palveluiden mahdollisuuksista parantaa taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuutta.
- Vahvistetaan kulttuuritoimijoiden hankintaosaamista tuottamalla yhdessä alan asiantuntijoiden kanssa digitaalisten palveluiden (kuten verkkosivujen, karttasovelluksien, tietokantojen ja verkkonäyttelyiden) esteettömyyteen ja käytettävyyteen liittyvä ohjeistus sekä tarjoamalla koulutuksia sen pohjalta.
- Kartoitetaan taide- ja kulttuurikentän hyviä käytänteitä ja tuodaan niitä kentän tietoisuuteen viestinnän ja koulutusten kautta.

Taideopetus ja yhdenvertainen taiteilijapolku

Yhdenvertaisen taidekentän kannalta on tarkasteltava taiteilijapolun eri vaiheita ja niihin liittyviä haasteita ja tarvittavia toimenpiteitä. Lapsuuden mahdollisuudet harrastaa taidetta ja kulttuuria voivat vaikuttaa siihen, uskaltaako ihminen myöhemmin kokeilla taiteilijan uraa, mutta erityisen ratkaisevassa asemassa taiteilijan urasta haaveilevalle on mahdollisuus kouluttautua alalle.

Yhdenvertainen taiteilijapolku edellyttää, että taiteen perusopetus sekä taidekoulut, taideyliopistot sekä taide- ja kulttuuriammattikorkeakoulut ovat saavutettavia kaikille. Yhdenvertaisuuslain (2015) mukaan koulutuksen ”järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi” (6 §).

Koulujen on huomioitava saavutettavuutta sekä hakuvaiheessa ja siihen liittyvissä kriteereissä että opetus- ja koetilanteissa. Korkeakouluilla on erityinen vastuu taiteilijapolun toimivuudesta eri tasoilla mm. tutkimuksen ja opetuksen sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen eli korkeakoulujen ns. kolmannen tehtävän kautta. Korkeakoulujen viestinnällä on tärkeä rooli uusien ja marginaalissa olevien ryhmien rohkaisemisessa taiteilijan uralle.

Kulttuuria kaikille -palvelun tavoitteet vuosille 2016–2018

- Edistetään lobbauksen ja korkeakoulujen henkilöstölle tarjottavien koulutuspakettien kautta saavutettavuuden ja normikriittisyyden huomioimista korkeakoulujen opetussuunnitelmissa, opintojen sisällöissä, opetuksessa ja opiskelijavalinnoissa.

Yhdenvertainen kulttuurikenttä myös lapsille

Sipilän hallitusohjelman neljäs kärkihanke (2016–2018) kohdistuu kulttuurin saavutettavuuteen ja erityisesti lasten oikeuksiin. Hallitusohjelman tavoitteena on lisätä ”lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin” sekä vahvistaa heidän luovia taitojaan, kulttuurikompetenssiaan ja parantaa heidän oppimisen edellytyksiään. Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry tukee hallituksen tavoitteita ja pyrkii omalta osaltaan kartoittamaan saavutettavuuden ja moninaisuuden toteutumista lastenkulttuurikentällä sekä edistämään lastenkulttuurikentän valmiuksia ottaa erityiset tarpeet huomioon.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Selvitetään taiteen perusopetusta toteuttavien yhteisöjen toimintatapoja liittyen saavutettavuuteen ja moninaisuuteen.
- Tuotetaan koulutuspaketteja ja ohjemateriaalia lastenkulttuuritoimijoille sekä perusopetusta ja muuta taideopetusta tarjoaville tahoille. Näissä tarkastellaan saavutettavuuteen, moninaisuuteen ja normikriittisyyteen liittyviä kysymyksiä lastenkulttuurikentästä käsin.

Taiteilijoiden yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuuslain mukaan myös viranomaisten ja työnantajan on ”arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi”. Yhdenvertainen taidekenttä huomioi saavutettavuuden ja moninaisuuden kysymyksiä. Taiteilijoiden näkökulmasta yhdenvertaisuuden toteutuminen koskee mm. rahoitusta, työllistymistä, toimeentuloa, kouluttamismahdollisuuksia, näkyvyyttä ja residenssitoimintaa. Yhdenvertaisuuden toteutumista tukee myös moninaisuuden ja saavutettavuuden huomioiminen taidehallinnon rekrytoinneissa sekä vertaisarviointiryhmien kokoonpanoissa.

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n tavoite vuosille 2016–2018 on edistää erityisesti vähemmistötaiteilijoiden yhdenvertaisia työskentelymahdollisuuksia.

Toimenpiteet vuosille 2016–2018:

- Vahvistetaan yhteistyötä julkisen taidehallinnon ja rahoittajien kanssa ja tuetaan kyseisiä toimijoita yhdenvertaisuuskysymyksissä.
- Ollaan aktiivisessa roolissa kulttuuri- ja taidepoliittisissa keskusteluissa yhdenvertaisuuden näkökulmista.
- Tuetaan taidealan kattojärjestöjä yhdenvertaisuuden edistämisessä.
- Jatketään työtä Suomessa asuvien erikielisten kirjailijoiden aseman edistämiseksi mm. toteuttamalla arvioitsijapankki yhteistyössä kirjallisuusalan ammattilaisten kanssa.
- Edistetään esteettömien residenssien toteuttamista tarjoamalla residenssitoimijoille työkaluja esteettömyyden huomioimiseen residenssitoiminnassa.